ПРОУЧВАНЕ ГОТОВНОСТТА ЗА ОКАЗВАНЕ ПЪРВА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ НА ОЧЕВИДЦИТЕ С НЕМЕДИЦИНСКО ОБРАЗОВАНИЕ ПРИ ИНЦИДЕНТИ С ГОЛЯМ БРОЙ ПОСТРАДАЛИ

Теофан Куюмджиев, Христианна Романова, Николина Радева

Катедра „Медицина на бедствените ситуации и морска медицина“, Факултет по обществено здравеопазване, Медицински университет – Варна

STUDY OF THE PREPAREDNESS OF BYSTANDERS WITH NO MEDICAL EDUCATION FOR FIRST AID PROVISION IN MULTIPLE CASUALTY INCIDENTS

Teofan Kuyumdzhiev, Hristianna Romanova, Nikolina Radeva

Department of Disaster Medicine and Maritime Medicine, Faculty of Public Health, Medical University of Varna

РЕЗЮМЕ

Тези инциденти почти винаги съпътстват бедствията, случващи се на територията на нашата страна. Оказването на първа медицинска помощ (ПМП) се счита за основно предизвикателство сред населението. Важна роля се отрежда на потенциалния резерв сред очевидците на инцидентите с голям брой пострадали (ИГБП), защото често първата специализирана медицинска помощ е отдалечена по място и време. Адаптирането на основните медицински техники за оказване на ПМП към познанията на потенциалните очевидци сред населението с немедицинско образование е от изключително значение. Направено е проучване във Варна и областта за определяне готовността за оказване на ПМП сред населението с немедицинско образование при ИГБП, което е сред основните приоритети на обучаващите.

След направения сравнителен анализ между първата група респонденти (ПГР) и втората група респонденти (ВГР) достигнахме до следните заключения. Съществуват група признаци, които обединяват двете проучвани групи: най-много от анкетираните и при двете групи са преживелите земетресение (84.56% от ПГР и 42% от ВГР); ЦСМП е най-доверения източник според всички участници (при ПГР – 68.45%, а при ВГР – 50.98%) за оказване на ПМП, като най-малко се разчита на личния лекар; и двете групи са неуверени в знанията (частични и никакви) за оказване на ПМП (при ПГР общо 68.71%, а при ВГР – 53.59%); желанието да получат повече знания и

ABSTRACT

Multiple casualty incidents (MCIs) almost always accompany disasters occurring in our country. Providing first aid is considered a major challenge among the population. An important role is assigned to the potential reserve among eyewitnesses, because often the first specialized medical care is remote in place and time. The adaptation of the basic medical techniques for rendering first aid to the knowledge of potential eyewitnesses among the population with non-medical education has been made, which is among one of the main priorities of the trainers.

After the comparative analysis between the first group respondents (FGR) and second group respondents (SGR), we came to several conclusions. There was a group of signs that united the two studied groups: most of the respondents in both groups were earthquake survivors—84.56% of FGR and 42% of SGR; the emergency medical service (EMS) was the most trusted source according to all participants (FGR—68.45%, SGR—50.98%) for providing FA, with the least reliance on the GP; both groups were unsure of their skills (partial and none) in providing FA in MCI—a total of 68.71% of FGR, and 53.59% of SGR; the desire to gain more knowledge in both groups was the same—94% of the total number of respondents answered positively.

Keywords: *first aid, multiple casualty incidents*

при двете групи е еднакво – 94% от общия брой анкетирани отговарят положително.

Ключови думи: *първа медицинска помощ (ПМП), инциденти с голям брой пострадали (ИГБП)*

ВЪВЕДЕНИЕ

В съвременния все по-динамично развиващ се свят ставаме ежедневно очевидци на множество инциденти, при които има пострадали хора. За съжаление с развитието на новите технологии, увеличаване скоростта на транспортните средства и възникването на терористични заплахи броят на пострадалите почти е винаги повече от един. Често ставаме свидетели на транспортни инциденти, при които има голям брой пострадали (1,8).

Оказването на първа медицинска помощ (ПМП) се счита за основно предизвикателство сред населението. Работещите в спасителните екипи (пожарникари, пътни полицаи, планински и морски спасители, доброволци от БЧК, скаути, спасителни отряди и мн. др.) се обучават в оказването на такава. Много от тях се справят добре при спасяването на един или двама, но при инциденти с голям брой пострадали (ИГБП) успехът им не е така значим, често настъпва объркване и основно се установява липса на план за приоритизиране на пациентите по важност и шанс за оцеляване. Съществуват и много ситуации, в които са налице случайни очевидци (които много автори наричат „очевидци"), хора с позитивна нагласа и с желание да помогнат, но са неподготвени и неспособни да окажат ПМП. В много от случаите в медицинското обслужване и справяне с ИГБП ролята на очевидците е подценявана и омаловажавана (5,6).

Адаптирането на основните медицински техники за оказване на ПМП към познанията на потенциалните очевидци сред населението с немедицинско образование е сред основните приоритети на защитата при бедствени ситуации.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Използвани са няколко метода – исторически, социологически, документален, количествен и качествен.

Важен елемент от количествените методи е проведената анкета/структурирано интервю. В процеса на подготвяне на анкетата сме се съобразили с няколко изисквания:

- избрани са основно две големи групи на респонденти. Всички участници са над 18 г. Едната група (ПГР) е съставена от бъдещи медицински специалисти (зъботехници и стоматолози), незапознати с ПМП и техниките за спешна реакция при ИГБП. Другата група (ВГР) е на граждани над 18 г., избрани на случаен принцип;
- дефиниране целите на проучването: проучване готовността и възможностите за усъвършенстване на немедицинските лица за справяне в ситуации при ИГБП;
- създаване на опции, възможност за избор на отговор на въпрос от тип „затворен" (25 бр.), „отворен" (5 бр.) и „комбиниран" (1 бр.);
- въпросите са 31 бр., кратки и точни;
- специфичните термини и абревиатури са пояснени и са разбираеми от всички участници в анкетата.
- спазен е и принципът на анонимност.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Резултатите от анкетата на двете групи респонденти са обобщени в поредица от фигури (6).

Участниците от ПГР са предимно със средно образование 66,44%, което се обяснява с тяхната по-млада възраст и етап на обучение. ВГР са 64,05% с висше образование ($p < 0,05$).

И двете групи респонденти са в значителен процент (81,87%) от община Варна (6).

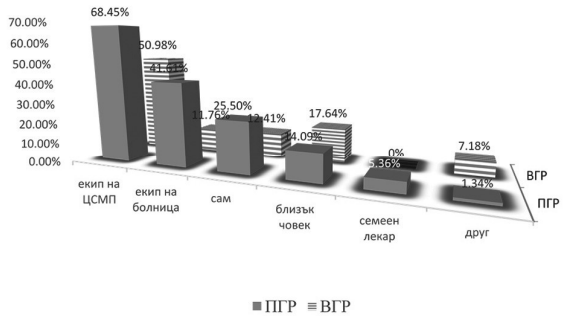
На въпроса „Кои от посочените бедствия сте преживели" и двете групи посочват в най-голям процент земетресение, на второ място – транспортни катастрофи и на трето място – епидемия (фиг. 1).

На въпроса „Кой ще ви окаже ПМП при ИГБП?" и двете групи участници в проучването ще разчитат най-много на ЦСМП (68,45% при ПГР и 58,98% от ВГР – $p<0,05$). Най-малко брой запитани ще разчитат на личния лекар (фиг. 2).

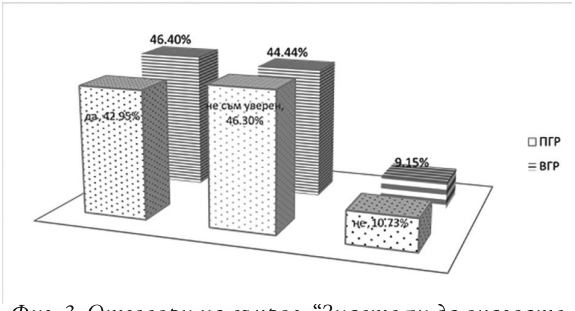
Опитът в оказването на ПМП е отразен на фиг. 3. Близо половината от участниците не са

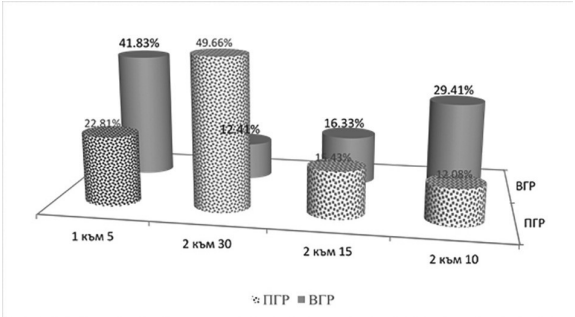
Фиг. 1. Отговори на въпрос: "Кои от посочените бедствия сте преживели?"

Фиг. 2. Отговори на въпрос „ Кой ще ви окаже долекарска помощ при ИГБП ?"

Фиг. 3. Отговори на въпрос: "Знаете ли да оказвате първа помощ (реанимация на дишане и непряк сърдечен масаж?"

Фиг. 4. Отговори на въпрос: "В какво съотношение ще оказвате обдишванията и извънгръдните притискания?"

уверени в знанията си (46,30% от ПГР и 44,44% от ВГР – $p<0,05$).

На проверяващия знанията въпрос близо ½ от ПГР (49,66%) ще постъпят правилно при реанимация на дишане и сърдечен масаж и само 12,41% от ВГР дават верен отговор (фиг. 4).

Болшинството анкетирани (96,64% от ПГР и 91,50% от ВГР) искат да получат повече знания по оказване на ПМП.

След направения сравнителен анализ между ПГР и ВГР достигнахме до следните заключения. Съществуват група признаци, които обединяват двете проучвани групи:

1. Най-много от анкетираните и при двете групи са преживелите земетресение – 84.56% от ПГР и 42% от ВГР;
2. ЦСМП е най-довереният източник според всички участници (при ПГР 68.45%, а при ВГР – 50.98%) за оказване на ПМП, като най-малко се разчита на личния лекар;
3. И при двете групи безопасността е недооценявана от ⅔ от анкетираните, които ще пристъпят веднага на мястото на ИГБП за оказване на ПМП, без да отчетат съществуващите за тях заплахи;
4. И двете групи са неуверени в знанията (частични и никакви) за оказване на ПМП – при ПГР общо 68.71%, а при ВГР – 53.59%.;
5. Напълно се припокриват и мненията на двете проучвани групи, че немедицински лица трябва да оказват ПМП при ИГБП. Анкетираните, отговарящи с „да" от ПГР, са 84%, а от ВГР – 85%;
6. Само около 1/5 и при двете групи имат план за реакция при бедствия;
7. Желанието да получат повече знания и при двете групи е 94% от общия брой анкетирани отговарят положително.

ЛИТЕРАТУРА

1. Арафат Р. 23.02.2018 – Лекции за обучение на стажант лекари за реакция на при ИГБП. Конференция МУ – Варна.
2. Багненко СФ, Теплов ВМ, Карпова ЕА, Миннуллин ИП, Разумный НВ, Родигин АА. Сравнительный анализ триажных шкал, используемых в стационарных отделениях скорой помощи в различных странах. Скорая медицинская помощь, № 3/2015 г. ; стр.42.
3. Гигов К, Костадинов Р, Радева Н. Бежанският поток в морската акватория-предизвикателства и заплахи за здравето, Варненски медицински форум, 2016, том 5, пр 5, 71-75.

4. НАРЕДБА № 3 от 6.10.2017 г. за утвърждаване на медицински стандарт «Спешна медицина».
5. Радева Н., Радев Р., Романова Хр. , Наръчник за самопомощ и взаимопомощ при критични ситуации за хора с трайно нарушено здраве, Варна, Дружество но инвалидите, 2012, 134.
6. Куюмджиев Т., Дисертационен труд: Адаптирани техники за оказване на долекарска помощ при инциденти с голям брой пострадали; Варна, 2020.
7. Alam HB, Burris D, DaCorta JA, Rhee P. Hemorrhage control in the battlefield: Role of new hemostatic agents. Military Medicine .2005 170 (1): 63-69.
8. Ashkenazi I , McNulty E, Marcus L J, Dorn BC. The Role of Bystanders in Mass Casualty Events: Lessons from the 2010 Haiti Earthquake. J Def Stud Resour Manage 2012, 1:2. http://dx.doi.org/10.4172/2324-9315.1000103 .
9. Campbell JE, Alson RL. International Trauma Life Support for emergency health care providers, 2012 .
10. Haut ER, Kalish BT, Efron DT, Haider AH, Stevens KA, Kieninger AN, et al. 2010. Spine immobilization in penetrating trauma: More harm than good? Journal of Trauma 68(1): 115-121.
11. Kostadinov R., M.Panteleeva. Pharmacists challenges into area of Biological damage. Knowledge International Journal, 2020, vol.43.4.

Адрес за кореспонденция:
д-р Теофан Христов Куюмджиев
ул. „Христо Самсаров“ 27
Варна, 9000
e-mail: teodoc@hotmail.com